

ДУХОВНО-ЕНЕРГЕТИЧНЕ ЦІЛИТЕЛЬСТВО: ПРОБЛЕМА ПОНЯТІЙНОГО ВИЗНАЧЕННЯ

Курбатов О.Г. (Запоріжжя)

Анотація

Будь-які проблеми зі здоров'ям людини мають у першу чергу психологічну природу. Для уникнення цих проблем вихід полягає у пізнанні людиною своєї родової сутності, яка, на думку більшості філософів, являє собою любов або дружбу. Це специфічна пізнавальна діяльність, що відрізняється від емпіричного та наукового пізнання й тісно пов'язана з поняттям конкретного духовного шляху, лише в межах якого й може проявитися духовно-енергетичне цілителство. Останнє відрізняється від екстрасенсорики більшим ступенем єдності цілителя зі всесвітнім цілим. Мета духовного цілителства – спрямування людини на систематичне самопізнання та самовдосконалення. Це вид духовно-пізнавальної діяльності, спрямований на сумісне досягнення двома людьми єдності з Макрокосмом через пізнання своєї родової сутності, при цьому одна людина є в цьому процесі ведучою, а друга – ведомою.

Any health problems have psychological nature foremost. For avoidance of these problems an output consists in cognition of the lineage essence, which, according to most philosophers, is love or friendship. It is specific cognitive activity which differs from empiric and scientific cognition and it is closely related to the concept of concrete spiritual way only within the limits of which the spiritually power can show up. It differs from extrasensory by greater degree of unity of healer with whole world. A purpose of spiritual healer is sending a man to systematic self-knowledge and self-perfection. It is a type of spiritually cognitive activity, directed on compatible achievement by two people the unity with Macrocosm through cognition of the lineage essence, and one man in this process is an anchorman, and second is conducted.

Ключові слова

ДУХОВНО-ЕНЕРГЕТИЧНЕ ЦІЛИТЕЛЬСТВО, ЕКСТРАСЕНСОРИКА, РОДОВА СУТНІСТЬ ЛЮДИНИ, ВСЕСВІТНЄ ЦІЛЕ, ДУХОВНИЙ ШЛЯХ, ЕНЕРГІЯ, ІНФОРМАЦІЯ

Вступ

Кризовий стан українського суспільства визначає та визначається кризою суспільної свідомості, тим, що відомий літературний герой називав "розрухою в головах". Подібні стани суспільства та свідомості протягом усієї історії людства завжди стимулювали мислителів шукати рецепти подолання такого становища.

Особливість сучасних кризових станів, у якій би країні вони не мали місце, в їх пов'язаності з кризою усієї сучасної цивілізації. Звичайно, існує специфіка посттоталітарних суспільств, де загальнолюдські проблеми

посилюються власними, які полягають у тому, що з об'єктивних або суб'єктивних причин затягується подолання наслідків тоталітаризму в суспільному бутті та суспільній свідомості. Але загострення вічних проблем: сенсу буття людини, свободи, щастя, добра та зла має глобальний характер і пов'язане воно з кризою техногенного шляху розвитку цивілізації. Найбільш усвідомленими людьми наслідками цієї кризи є проблеми з їх здоров'ям.

Кризові явища у сучасній системі охорони здоров'я проявляються у надмірній "технологізації" медицини, відчуженості її від людей навіть на рівні термінології. Тому людина відчуває, що система офіційної медицини не відповідає її запитам і шукає їй альтернативу, якою виступає цілительство.

Метою статті є осмислення тих наукових та філософських знань, що доводять можливість існування феномена цілительства, а також обґрунтування відмінності духовного цілительства від екстрасенсорики, що має принципове значення для кожної людини, яка стала на шлях духовного самоводосконалення.

Обговорення проблеми

Феномен цілительства досі дуже неохоче визнається значною частиною науковців, але все ж таки потрапив у поле зору науки, а також став об'єктом філософського осмислення разом з іншими так званими паранормальними явищами. Ці явища через відсутність пояснення їх природи, були ще у 80-ті роки систематизовані А. Дубровим та В. Пушкіним лише за феноменальними ознаками (просторово-часові явища, польові і силові явища, матеріально-енергетичні явища; всі вони, у свою чергу, поділяються на підвиди [1, 158], тобто існує лише їх "горизонтальна", а не "вертикальна" класифікація.

Так, В. Зотов ставить питання становлення філософії еніології: "Еніологія – це комплексна, багатодисциплінарна наука, яка вивчає об'єктивні феномени, процеси, закономірності слабкого енергетичного й інформаційного взаємовпливу в природі і суспільстві". Категоріями, на яких має бути основане вивчення цих явищ, вважається енергія та інформація. Під інформацією розуміється "міра реалізації всесвітнього цілого для даної окремої ситуації, для даного рівня" [2, 27]. Інформація в еніології аналізується у чотирьох аспектах.

"По-перше, до розуміння інформації слід підходити з позиції філософії космізму: мікрокосмом є і сама людина, і атом, і електрон, і фотон і т. д.

По-друге, інформація є постійною і невід'ємною властивістю будь-якого об'єкта Всесвіту.

Ця властивість відтворюється в об'єктивному законі збереження маси, енергії та інформації.

По-третє, інформація розглядається як програма розвитку світу в цілому.

По-четверте, інформація за своєю природою і за своїм призначенням є духовною сутністю універсуму” [2, 27–28].

Автор статті “Філософія еніології: проблема становлення” констатує, що нині загальна теорія діалектичного матеріалізму безсила пояснити аномальні явища, хоча й сподівається, що еніофеномени будуть розкриті у майбутньому з позицій саме цієї філософії. Проблемі цілительства присвячена стаття В. Гаташа “Цілительство – дитя Нової доби”, яка являє собою інтерв’ю з завідувачем кафедри соціальної роботи та практичної психології Академії праці та соціальних відносин (м. Київ) О. Карагодіною. На основі матеріалів експертної комісії УАНМ – Української асоціації народної медицини дається “Узагальнений соціально-психологічний портрет цілителя: чоловік або жінка середніх літ, міський житель із середньою освітою, з драматичним досвідом життєвих втрат або переживань. Приблизно у половини з них у минулому спостерігалися тяжкі захворювання” [3, 18].

Що стосується світоглядної орієнтації цілителів, то більше половини з них виховувалися в нерелігійному або атеїстичному оточенні, лише менш ніж 10 % були релігійними з дитинства, але на момент експертизи всі вважали себе віруючими. “Концепція цілительства – поняття про тонкі тіла, чакри як енергетичні центри, про зв’язок захворювань із порушенням циркуляції енергії кундаліні, про патогенетичне значення проникнення до організму сутностей з мінусовою енергією” [3, 18].

Науковець робить висновок, що “...цілительство в Україні можна розглядати як прояв Нової доби (New age). Це складний соціально-духовний феномен, який сформувався у країнах Західної Європи та США в кінці 60-х – на початку 70-х років минулого століття та нараховує нині мільйони послідовників... Усі основні ідеї Нової доби – єдність матерії, духа та енергії, очікування Ери Водолія, котра ознаменується розквітом прихованих можливостей людини, у тому числі здатності до яснобачення, контактування, духовного зцілення – ми знаходимо і в світоглядній системі наших респондентів – цілителів. Уявлення про єдність усього суцього, про реальність “вищих сил”, можливість позачуттєвого осягнення надприродного та спілкування з ним дозволяє охарактеризувати цей світогляд як містичний” [3, 18].

Якими ж конкретно засобами відбувається діагностика та сам лікувальний вплив? Респонденти-цілителі “отримують інформацію про стан пацієнтів у вигляді певних відчуттів – тактильних, зорових або слухових” [3, 18]. О.Карагодіна вважає, що “у традиційних культурах відношення до галюцінаторних переживань принципово інше, ніж у культурах раціоналістичного типу. Люди, що живуть у єдності з оточуючим світом, реагують на ілюзорні та галюцінаторні образи як на “особливу реальність”, яка дозволяє побачити те, що знаходиться “позаду” речей та знайти щось приховане за щоденними буденними

явищами” [3, 18]. Що ж стосується засобів впливу, то серед них були виявлені і релігійні (молитви, обнесення хрестом тощо), безконтактний та контактний масаж, магичні ритуали.

У статті констатується, що успіх цілителів зумовлений головним чином схожістю їх світогляду зі світоглядом їхніх пацієнтів. “Якщо людина вірить, що причиною її хвороби могли слугувати пристріт, то він, скоріше за все, буде задоволений результатами цілительства... Психотерапевтичний контакт націлений на те, щоб пацієнт за допомогою лікаря поступово долав власну некомпетентність відносно своєї проблеми... Щось подібне відбувається і в процесі взаємодії “цілитель – пацієнт”. Фактично, це приклад того, як містична або релігійна інтерпретація подій може бути у деяких випадках не менш лікуючою та конструктивною, ніж матеріалістична” [3, 18].

Науковець робить висновок, що “альтернативна медицина популярна і користується попитом, оскільки вона “холістична, тобто цілісна, вона розуміє хворобу та здоров’я не як виключно біологічну проблему, а як похідне від системи життя людини із властивими йому відносинами та цінностями” [3, 18].

У цілому можна зробити висновок, що у ній явище цілительства оцінюється позитивно. Але з контексту видно, що це явище ідентифікується учасниками розмови з екстрасенсорикою. Можна констатувати, що співпадіння світоглядів цілителя та пацієнта ще не гарантує особистісного зростання обох, адже вони можуть співпадати на будь-якому рівні. Так, інтерпертація проблем зі здоров’ям у якості пристроту або псуї означає перекладання власних проблем на інших. Отже, насправді феномен цілительства неоднорідний. Розкриття цієї неоднорідності якраз і дозволить нам зрозуміти суть “вертикальної” градації паранормальних явищ. Але щоб наблизитися безпосередньо до цієї проблеми, треба спочатку повернутися до суспільної кризи. Попри всю різноманітність як кризових станів суспільства, що виникали у різні історичні епохи, так і пропонованих шляхів їх подолання, усі ці шляхи можна умовно поділити на екстравертні та інтровертні. Екстравертні шляхи передбачають розширення свідомості людини за рахунок усвідомлення нею суті того, що відбувається в оточуючому суспільному середовищі, або ж підвищення її політичної свідомості. Класичний приклад такої теорії – марксизм, вчення, що пропонує пролетаріям усвідомити свою суспільну роль могильщика капіталізму та зіграти на її історичній сцені. Мета будь-якого екстравертного шляху, таким чином, усвідомлення суспільного буття та зміна його на основі цього усвідомлення.

Класичним інтровертним шляхом подолання кризового стану можна вважати персоналістські вчення (Е.Муньє, М.Бердяєв та ін.) На місце зміни суспільного буття тут стає зміна себе, а для цього потрібне самопізнання шляхом серйозного самозаглиблення. Лише удосконалені,

гармонізовані особистості здатні, повернувшись до світу, змінити його на гуманістичних засадах.

Як і будь-яке інше філософське вчення, обидва підходи до подолання кризових станів мають право на існування. Але дане дослідження присвячене саме інтровертному шляху подолання кризових явищ у суспільній свідомості. Адже існує така сфера людського буття, залежність якої від стану суспільного буття досить відносна. Ця сфера – здоров'я людини,

Видатний філософ М. Бердяєв вважав причиною хвороб будь-якої людини неможливість змиритися у даний момент з тим, що її оточує. Саме цим і зумовлене те, що причини хвороб людини мають більше психологічне, ніж соціальне походження. Адже за будь-якого стану суспільства можна знайти, чим бути невдоволеними. Так, у “суспільстві споживання” людям свідомо нав'язується гонитва за матеріальними благами, яка надмірно прискорює ритм життя, а це породжує психічну напругу та тривогу. Часто людина зовнішньо змиряється з реальними або удаваними негараздами навколишньої емпіричної дійсності, але насправді це не справжнє її прийняття, а терпіння, яке ще гірше відбивається на її здоров'ї, ніж коли вона свідомо протестує. Виникають психосоматичні хвороби, але традиційна медицина лікує не причини, а наслідки, тобто лише фізичні прояви хвороб. Велика робота по вивченню причин психосоматичних хвороб та незрозумілих больових симптомів здійснена лише у психотерапії, яка являє собою галузь на стику медицини та психології, зокрема психоаналізом, де ще З. Фрейдом була досліджена здатність істероїдних особистостей відчувати симптоми будь-яких хвороб, які згодом дійсно можуть виникнути; також велика заслуга в дослідженні психосоматики належить гештальтпсихології, заснованій Ф. Перлзом.

Як же уникнути проблем зі здоров'ям? З точки зору філософії вихід полягає у пізнанні людиною своєї родової сутності, що допоможе їй піднятися над реаліями конкретного суспільного соціуму, оскільки родова сутність людини відповідає соціуму вищого порядку, яким виступає Космос, що має духовно-енергетичну або ж інформаційну природу. Космос означає “порядок”, на відміну від хаосу емпіричної реальності; цей порядок можна визначити також як ціле (а ціле завжди спрямоване до цілі) на відміну від світу окремих чуттєво-сприйнятних речей, пов'язаних між собою “дурною безкінечністю” причинно-наслідкових зв'язків. Це пізнання і є інтровертний шлях подолання кризових явищ у собі та суспільстві.

Більшість філософських систем – як ідеалістичних, так і матеріалістичних (зокрема, системи Епікура та Л. Фейєрбаха) визначають родову сутність людини як любов або дружбу. Об'єднавшись зі своєю сутністю, людина свідомо включається в процес всесвітньої еволюції, що й є універсальною ціллю. Внесок людини до цієї еволюції –

еволюція її свідомості. На думку професора, доктора медичних наук К. Судакова, “вона (людина) створена для того, щоб обробляти та збагачувати Вищі системи... Це наша прихована еволюційна робота. Фігурально говорячи, створюється “всезагальний – глобальний космічний мозок”. Але це також означає необхідність духовного розвитку людини на Землі, що можливе лише шляхом еволюції свідомості” [4, 6].

Зрозуміло, що від простого ознайомлення з працями видатних мислителів неможливо відчувати себе частиною єдиного космічного соціуму, включитися у процес всесвітньої любові та еволюції. Пізнання своєї родової сутності – це специфічна пізнавальна діяльність, що відрізняється від емпіричного та наукового пізнання. Це пізнання схоже на синкретичне пізнання первісної людини, яка на рівні міфологічної свідомості відчувала себе єдиною з усім оточуючим її світом. На більш високому рівні таке пізнання проявляється у медитативних системах, як у східних, так і в християнських.

Всі ці системи ні в якому разі не можна застосовувати ізольовано, але лише як невід’ємні складові частини певного духовного шляху, який являє собою нерозривне ціле. Повертаючись до проблеми еволюції свідомості людини, а отже, здобуття нею й фізичного здоров’я, необхідно зазначити, що недостатньо просто втомитися від свого старого “Я”, старих способів існування та наших внутрішніх конфліктів. Для подолання прив’язки до них необхідно прив’язатися до вищої, духовної сили. Конкретний тип духовного шляху – це вибір самої людини. Категорія “шлях” у світській європейській філософії практично не розроблялася. (У християнській вона тотожна поняттю “наближення до Бога”). У східній філософії найбільш послідовно ця категорія розкривається у даосизмі, де поняття “дао” означає і “шлях”, і “всесвітній закон розвитку” (адже цілком природно, що розвиток згідно законам світобуття й є “шлях” людини). Кожне духовне вчення являє собою “найоптимальніший шлях самоосягнення, прийнятний для даного рівня розвитку учнів” [5, 335], зумовленого конкретними історичними умовами. Швидкість просування цим шляхом теж індивідуальна і залежить від багатьох параметрів. Тому у будь-якій духовній системі завжди є люди, які досягли усвідомлення єдності з цілим хоча б на одному з рівнів тіло – душа – дух (адже, як уже доказано наукою, фізичні клітини також мають свою свідомість) і можуть пропускати через себе духовну енергетику всесвітнього соціуму, виступаючи в якості цілителів.

На чому ж може бути основана така градація цілительства та інших паранормальних явищ, яка відображує їх онтологічну сутність?

У духовній енергетиці Всесвіту можна виділити рівні, енергія яких відрізняється між собою за частотою вібрації. І тому, як зазначає дослідник тонких тіл людини доктор сільськогосподарських наук Е. Бороздін, “людина потенційно здатна розвинути сім тіл, які відповідають семи інформаційним рівням, і зв’язок з цими рівнями здійснювати за допомогою інформаційно-енергетичних центрів – чакр” [6, 19]. Довгий

час існування чакр та тонких тіл людини, яке було відомо езотерикам кілька тисяч років, не визнавалося офіційною наукою. Тому революційним можна вважати відкриття росіянина В. Ярцева, офіційно зареєстроване Міжнародною асоціацією авторів наукових відкриттів у 1997 р. Формула відкриття починається так: “Теоретично встановлена невідома раніше властивість людини об’єднувати енергією та інформацією клітини свого фізичного тіла в єдиний біоенергоінформаційний організм (ефірне тіло людини) за допомогою енергоінформаційної голограми фізичного тіла і системи сприйняття та зв’язку з навколишнім світом...” [7, 52]. З усією системою тонких тіл та чакр пов’язана і свідомість людини: “Незважаючи на те, що складові свідомості: розум, почуття і воля – співпадають за своєю локалізацією з другим, четвертим і п’ятим енергоінформаційними центрами, у кожному із семи енергоінформаційних центрів відображуються усі три складові свідомості” [7, 54].

Як же впливає відмінність у частоті енерго-інформаційного потоку (або, згідно нової наукової парадигми, торсійних полів) на якість енергетичного цілительства (а також яснобачення, передбачення та інших паранормальних явищ)? Фізичне поняття частоти вібрацій можна уявити з філософської точки зору в якості ступеню наближеності до всесвітнього цілого. Чим більше людина наблизилася до внутрішньої цілісності, тим більш тонку енергію вона здатна пропустити через себе.

Звідси стає очевидною відмінність між духовно-енергетичним цілительством та екстрасенсорикою. Остання оснований на низькій, так званій біопольній енергетиці, тут має місце значна відчуженість “цілителя” від цілого (натомість є лише певні “методики” або “технології” перерозподілу енергії біополя людини без глибинного розуміння суті того, що відбувається). Сама людина також відчужена від процесу і результату свого “зцілення”. До екстрасенсів звичайно звертаються ті, хто перекладає відповідальність за своє життя на інших, хто далекий від розуміння необхідності самопізнання і самовдосконалення.

Звичайно, духовно-енергетичні цілители теж впливають на енергетику тонких тіл, причому на тому рівні, де виникла невідповідність енергетики людини енергетиці всесвітнього цілого. І тут треба згадати, що “в началі було слово” (Ін 1:1). Засновниця і лідер Школи Єдиного Принципу О. Асауляк так описує суть духовного цілительства: “Слово є озвучена енергія думки. Психотерапевтичний метод впливу включає в себе дію словом і думкою через вивідні точки енергоканалів тонких тіл... При цьому не важливо, яку тему будуть передавати слова, важливий відповідний набір частот, який викликає коливання у потрібному діапазоні і налаштовує організм на сприйняття розумової енергії” [5, 71]. Що ж відбувається при цьому на рівні організму пацієнта?

“У той час, як свідомість вникає у зміст сказаних слів, на підсвідомість через енергоканали діє розумове посилення-установка, що

йде слідом за словом торованим шляхом.... Діючи звуком певної частоти на здоровий організм, ми отримаємо синхронні коливання мембрани, оскільки клітини здорових органів випромінюють хвилі однакової довжини. Хворий орган моментально реагує, дає “спалах”, збиваючи з ритму хвилю, що поступає. Спрямована енергія думки, що йде слідом, фіксує сигнал збою, збільшує хвилю до потрібної довжини, у зворотньому порядку діючи на джерело порушеного випромінювання. Мета індуктора – добитися, щоб після припинення сигналів, які поступають ззовні, вражена зона почала самостійно видавати здорові імпульси. Для цього необхідно увімкнути саморегуляцію всього організму” [5, 71].

Але для того, щоб досягти стійкого покращення стану здоров'я людини, недостатньо просто закласти на інформаційному рівні програму досягнення її відповідності цілому (без участі самої людини це, до речі, й неможливо). Головне для людини – усвідомити причину, яка викликала її невідповідність своїй родовій сутності, що вийшло на рівень фізичного тіла як хвороба, та намагатися самій її усунути, покращуючи свою вдачу і прощаючи застарілі, давно витіснені у підсвідоме образи. Отже, мета духовного цілительства – спрямування людини на систематичне самопізнання та самовдосконалення.

Висновки

Звідси можна спробувати виробити первісне, “пілотне” визначення цього маловивченого феномена. Спочатку треба знайти родову ознаку духовно-енергетичного цілительства. Зрозуміло, що воно належить до категорії “діяльність”, Ця категорія закладена вже у самій його назві, адже слово “енергія” перекладається саме як “діяльність”. Тобто це один із видів діяльності людини, який дає можливість наочно проявити через себе діяльність усесвітнього духовно-енергетичного соціуму, або це діяльність мікрокосму в єдності з Макрокосмом.

Також безперечно, що це діяльність пізнавальна – як з боку цілителя, так і з боку його пацієнта. Вона являє собою діяльність, спрямовану на пізнання людиною своєї родової сутності, а також причин та суті індивідуальних відхилень від неї. При цьому продовжує самопізнання й цілитель – адже та чи інша людина приходить до нього не випадково, а щоб допомогти йому розкрити свою власну грань, що витікає з тієї ж єдності мікрокосму та Макрокосму, згідно якої справжнє пізнання завжди відбувається через самопізнання. Якщо зробити підсумок з усього викладеного вище, то визначення духовно-енергетичного цілительства можна сформулювати, наприклад, так.

Духовно-енергетичне цілительство – це вид духовно-пізнавальної діяльності, спрямованої на сумісне досягнення двома людьми єдності з Макрокосмом через пізнання своєї родової сутності, при цьому одна людина є в цьому процесі ведучою, а друга – ведомою.

Перспективи подальшого дослідження

Автор сподівається, що це загальне визначення, яке розкриває істотні ознаки духовно-енергетичного цілительства, дасть методологічне підґрунтя для вивчення представниками різних наук усього розмаїття, пов'язаних із цим цілительством часткових явищ. Перш за все, невідповідність тих чи інших феноменів даному визначенню допоможе зняти містичні покрови зі всякого роду псевдонаукового шахрайства. Що стосується дослідження явищ, які дійсно можна віднести до духовно-енергетичного цілительства, то здійснюватися вони можуть лише на іншій методологічній основі, ніж оволодіння таємницями та законами природи як чимось зовнішнім по відношенню до пізнаючого суб'єкта. Духовні феномени такому пізнанню не піддаються. Для їх осягнення має утворитися те, що І. Кант називав фізикотеологією, тобто поєднання наукових методів пізнання з досвідом містичного переживання єдності пізнаючого суб'єкта з усім Всесвітом.

Джерела

1. Дубров А.П., Пушкин В.Н. Парапсихология и современное естествознание – М.: Соваминко, 1989 – 281 с.
2. Зотов В.М. Філософія еніології: проблема становлення // Нова парадигма / Гуманітарний журнал молодих вчених Запорізького регіону - Вип. 17. – Зап., 2000. – С. 25–30.
3. Гаташ В. Целительство – дитя Нового века // Зеркало недели. – 29 апреля 2006. – С. 18.
4. Каленикин С. Космос как смысл бытия // Наука и религия. – 2000. – № 8 . С. 4–7.
5. Асауляк О. Книга Огней. Катарсис. Экстазис – Сыктывкар: Виктория, 1995 – 627 с.: ил.
6. Бороздин Э.К. К вопросу о сущности сознания // Сознание и физическая реальность. – 1999. – Т.4. № 2 – С. 16–21.
7. Ярцев В.В. Свойство человека объединять энергией и информацией клетки своего физического тела // Сознание и физическая реальность. – 1998. – Т.3. № 4 – С. 52–58.

Стаття надійшла 24.04.2007 р..